

Oravecz Imre

A RÖG
GYERMEKEI
III.
Ókontri

Másnap reggel Georgie ébresztette. Pisilnie kellett, és nem találta a vécét. Körülnéztek a lakásban. Nem volt vécé. Gyorsan felöltöztek, és kimentek az udvarra. Az udvar még árnyékban volt, de a szérút már megsütötte a nap. Összefutottak Ferencsel, aki az istállóból jött ki.

– Milyen gazda leszel, hé, hogy ilyen későn kelsz fel? – vetette oda Steve-nek nem bántóan, hanem inkább élcelődve.

– Hol van a vécé? – kérdezte az.

– A klozet? Amott, ni, hátul. De vizelni mink férfiak a ganajon szoktunk, kis gyerekeknek meg bárhol szabad, itt is, az udvar közepén.

Csak odébb mentek, le a patakpartra, a disznóólak mellé. De Steve hiába gombolta ki Georgie sliccét, az először nem merte elővenni a fütyijét. Egy nagy kakas ácsorgott a közelben, és félt, hogy lecsípi neki. Előbb azt el kellett kergetni.

Ferencéssel reggeliztek. Utána Steve rendesen körül akarta nézni nagyapja egykori portáját, mert eddig jóformán csak azt észlelte, hogy szemetes, elhullajtott szalma, széna mindenfelé, de Franciska megállította azzal, hogy vasárnap van, nemsokára mennek a misére, és reméli, hogy jó keresztények, és ők is jönnek.

Steve bólintott. Ideje lett volna kicsomagolni, de későbbre halasztotta. Az egyik bőröndből előhúzta az ünneplő ruhájukat. Gyorsan megborotválkozott. Átöltöztette Georgie-t, és maga is

felvette az öltönyét. Mikor Franciska meglátta, összecsapta a kezét, hogy milyen gyűrött a zakója. Ajánlkozott, hogy kivasalja, de Steve elhárította, mondván, hogy jó lesz az így is, majd kilógja magát.

A második harangszó után indultak.

A faluból csak annyit látott, amennyit az a templomhoz vivő úton mutatott magából. Tisztára söpört utcákat, kiskertes, székoszloptetős házakat, házelejeket, kapukat, kerítéseket, és velük egy irányba igyekvő, ünneplőbe öltözött férfiakat, nőket, gyerekeket. Ahol lécz- vagy drótkerítés választotta el az utcától a portát, ott az udvar vagy annak részlete is látszott, de hogy magán az udvaron mi volt, azt csak felületesen tudta megfigyelni, mert a nagybátyja minduntalan megállította, és bemutatta valakinek, aki éppen ki-jött valamelyik házból, és csatlakozott hozzájuk.

– Ehen, ehen, a Pesta fia! – mondták az idősebb férfiak, akik még emlékeztek az apjára, és lekezelték vele. Egyikükről kiderült, hogy az angolul tudó, tegnapi nagyon öreg ember – alighanem tegnap is bemutatkozott, de ő nem figyelt eléggé –, Közsüs Pál, az anyja testvére, aki együtt volt a szüleivel Toledóban.

A szentbeszédből nem sokat értett, de magát a szertartást követni tudta, mert latinul folyt, mint otthon, Santa Paulában. Csak az furcsállta, hogy fel kellett menniük az emeletre, ahogy mondták neki, a kórusra, mert a férfiaknak ott a helyük. Ami önmagában nem lett volna baj, de ott csak úgy fértek el a fenn lévők, hogy az első sor a mellvédre hasalt, a többiek pedig soronként összeszorulva az előttük lévők hátára nehezdedtek. Steve Georgie-t a karjára véve és az összenyomástól így óva elviselte egy darabig ezt az állapotot, de aztán a preszből kiszakítva magát lement a gyerekekkel a földszintre, a kórus alá, és ott maradt a mise végéig.

Már azzal feltűnést keltett, hogy kisgyerekek jöttek a templomba – Szajlán ez nem volt szokás –, de hogy végül lent kötött ki, ahol nem lett volna keresnivalója, azzal megbotránkozta a híveket. Erről Mária nénje tájékoztatta utólag. Sejtelve sem volt arról sem, hogy ezzel kétszeresen is vétett a kialakult rend ellen, mert a karzat alatti székeken csak élemedett korú öregek ülhettek. Más nem tette

szóvá. Mindenki, akinek Ferenc a templomudvaron a mise után még bemutatta, tapintatosan hallgatott róla, beleértve az egyébként nyers modorú Lados Ferenc esperes atyát, aki a misét celebrálta, és Parizsa Béla kántortanítót is, aki orgonált és énekelt. Valamennyien úgy tettek, mintha mi sem történt volna. Tudták, hogy ez még egyszer nem fordul elő, a rokonsága majd felvilágosítja.

Ebéd után a nagyapja végrendeletével és egyéb iratokkal felszerelve ájtott hozzájuk Mária nénye, és megmutatta, mit örökölt az apja, mennyi az a föld, amely rá vár, amelyet átvehet. Tíz és fél hold volt összesen, kilenc és fél hold szántó, egy hold rét, kaszáló. Nem sok, de indulásnak elég, állapította meg magában Steve, miután fejben gyorsan átszámította acre-re. A végrendelet ingóságokat is felsorolt. Azok egy részét, ágyakat, szekrényt, asztalt, székeket mint a lakrész berendezését már birtokba vették, a többi, meg amit a szülei itt hagytak, a padláson volt, de azzal most nem foglalkoztak. Steve-et a föld érdekelte, és nemcsak papíron, hanem a valóságban is, és égett a vágytól, hogy minél előbb lássa.

Ferenc ajánlkozott, hogy megmutatja, melyik darab hol van a hártárban, melyik dűlőben. Lóháton mennek, ha Steve-nek nincs ellene kifogása, mert nagyok a távolságok, és a nap nagyobbik része már eltelt. Nyergel, és hozza a lovakat.

Steve átöltözött, Georgie-t a két nőre bízta, és kiment az udvarra. Csak az egyik lovon volt nyereg. Steve megjijedt. Nem tudott lovat szőrén megülni. Szerencsére a nagybátyja azt nem neki szánta. Az öreg segítség nélkül, meglepő ügyességgel, egy lendületből pattant fel rá, pedig csak öt évvel volt fiatalabb az apjánál.

A Felvégen át Dolyina felé hagyták el a falut. A főutcán előbb galoppban, aztán a libacsapatokat szétrebentve vágózva, majd a szélső ház után már csak poroszkálva mentek. Dolyinaárnyékán kezdtek egy kukoricafölddel, amely az aljból felnyúlt az erdőig. Aztán a szemközti Verőn, egy szintén Steve-re váró árpatarlón felkapaszkodtak Koponya-tetőre. A tetőnek volt egy magas és egy még magasabb pontja. A magasabb pontról háromszázhatvan fokok szögben kilátás nyílt a környékre. Ferenc ott megálljt vezényelt.

– No, Pista, innen beláthatod az egész szajlai határt – mondta a kantárt áttéve a bal kezébe, és a jobbját felemelve.

Először Dolyina felé bökött, ahonnan feljöttek.

– Ezen túl, arra van Lak, Búzásvölgy, Mizser-alja.

Aztán a falu felé mutatott.

– Az ott Ondrok gödre, felette Misku-tető, amit a portánkról láthatsz, odébb, feljebb Havas, Péter-hegy, Répás-tető még odébb, az előtt az erdős nagy hegy előtt a két Rácfalu, a Kilső meg a Belső, amerre tegnap hoztunk benneteket. A nagy erdős hegy Darnó. Ott volt erdőkerülő az anyai nagyapád.

– Meghalt már, meg az anyai nagyanyám is – mondta Steve –, de majd elmegyek megnézni a kerülőházat, ahol laktak. Megvan még?

– Meg.

– Darnó mellett is van egy dűlő, Vágás – folytatta Ferenc. – Darnótól balra lent van Tó. Nem tó, nincs benne víz, csak úgy hívják. Az már a Tarna völgye, ami ott keskeny, mert összemegy, erre feljebb, felénk szélesebb. Abban van Hosszúk, Falunalól, Halomalatt, Szagyi, Szárazrét, Jóvilág, a Tarnán túl meg, megint alulról felénk haladva, Siroki homok, Paskom, Pecegpallag, Cseralja és Homok a mellett a falu mellett, ami Terpes. Erre, ezen az oldalon, velünk szembe, lent meg messzebb – negyvenöt fokos szögben elfordították a lovakat, hogy ne kelljen tovább csavarniuk a derekukat – Rábina, Pipis-hegy, Ujiszko, Dregoly. Arra esik még Kalub-alja is, de eltakarja Pipis-hegy. Meg van még szajlai föld a péterkei és a recski határban is.

– Igen – mondta Steve, bár a nevek negyedét sem volt képes megjegyezni. – Sok föld.

– Sok, de sok a gazdája is – felelte Ferenc.

Steve ismerős alakzatokat fedezett fel a távolban.

– Nem *derickek* azok ott?

– Mi az a *derick*?

– Hát, várjon csak, hogy is hívják, no, magyarul?

Gondolkodott.

– Fúrótorony, igen, fúrótorony.

– Azok. Olajfúró tornyok. Olaj után furkálnak ott Terpes felett, de főként a széki határban. Állítólag már találtak is.

Steve még egyszer körben hordozta a tekintetét.

Semmi sem olyan, mint képzelte. A határ nagy, de a hegyek kisebbek és másfélék. Az egész szép ezekkel a kanyonokkal, oldalakkal, hajlásokkal, gerincekkel, tetőkkel. Nagy igyekezetről, szorgalomról tanúskodik. De el van aprózva. Sok-sok kis parcella, alig van nagy tag. A föld pedig olyan furcsa színű, szürke, szürkésfehér, ahol fel van szántva, néhol meg, mint itt fent is, sárga, mintha megfestették volna. Árnyalatok is vannak, a naptól függően. Ha megsüti, világosabb, ha felhő árnyéka vetül rá, akkor sötétebb, gyorsan váltakozva egymás után, mert a szél kergeti a felhőket.

A szél hirtelen lesodorta a fejről a sapkáját az út menti szántásra.

Leszállt a lóról, felemelte, leverte, és jól a fejébe húzta.

Újból lehajolt, és felvett egy rögöt. Szét akarta morzsolni, de ellenállt az ujjainak. Ledobta, és megtiporta a lábával. Most már szétmállott, apró kockákra, lemezekre esett. Agyag, gondolta. Mit is mondott Jim bátyja az agyagról, mi is az? Magmakőzet pátjából keletkezett tengeri vagy folyami üledék. Hm, tenger, folyó itt fent!

– Agyag – erősítette meg a nagybátyja is. – Nehezen, de szétjön, mert a télen kifagyott. De próbálnád meg nyáron, pláne eső után. Ragad, mint a csiriz, nagyon betyáros.

– Mit jelent az, hogy betyáros?

– Hát azt, hogy rossz, nem bírsz vele.

Kissé odébb, a túloldali Rabinában Ferencnek is volt egy parcellája. Annak a barázdájában leereszkedtek az alacsonyabb Pipis-hegyre, ahol Steve-et megint várta egy darab föld. Lucerna volt benne. Jól áttelelt, egyenletesen, szépen zöldellt.

– Jó, most már csak ló kell – motyogta angolul.

– Mi? Mit mondtál? – kérdezte Ferenc.

– Á, semmit. Csak hangosan gondolkoztam – felelte Steve magyarul.

Pipis-hegyről út vitt le Ujizskóba. Ujizskóhoz már közel volt Dregoly, amely Ujizskó oldalvölgye volt, ott nyílt belőle, ahol kiszélesedett Füzes felé.

Ügetésre fogták a lovakat, és egykettőre odaértek.

No, ez hát az a híres Dregoly, mondta magában Steve. Ezt emlegette annyit apa. Ezt is nagyobbnak képzelte. Nem is völgy, csak völgyecske.

Csak az egyik oldalán volt szőlő, a másikat erdő borította. Itt melegebb volt, nem fújta a szél.

Egy szarvas szökelt át előttük az úton.

– Ez rája le a fiatal gyümölcsfák hajtásait. Az íz enné meg! – mérgelődött a nagybátyja. – Na, ez lesz ettéd – mutatott rá kissé beljebb egy helyen a tőkékre.

Megálltak.

– Nova, otelló, delevári vegyesen. Még megmetszettük, a többi már a te dolgod. A végében, a tetőn, van egy kis szántórész. Az öregjeink ott mindig sárgadinnyét termesztettek. Tudod egyáltalán, hogy kell kezelni a szőlőt?

– Nem nagyon. Kaliforniában csak egy kis lugasszőlőnk van.

– Majd megtanulod.

A karózott, csupasz tőkék mindjárt az út mellett kezdődtek, és a sorok felfutottak a meredek oldalon. Itt is sárga volt a föld.

– Mekkora ez?

– Attól a sortól addig a sorig, de én meg nem mondom, hány kvadrától. Kisebb, mint az enyém itt mellette. A végrendeletben megnézheted.

Egy nagy bokor állt az aljban a tőkék közt.

– Mi ez?

– Birs, elvadult birs. Terem, de nagyon hitvány, apró az almája. Nekünk jó volt, de neked már nemigen felel meg. Legjobb, ha kivágod, hogy ne foglalja a helyet.

Dregolyba két út vitt, a füzesi útból Kiskútnál kiágazó, amelyen jöttek, és egy másik, amely szintén a füzesi útból eredt, csak jóval feljebb, és Pipis-hegyet megkerülve Kalub-alján keresztül kigyózott

Ujiskóba. Az utóbbin indultak vissza, és némi hegymenet után lejutottak a Tarna-völgybe, Szárazrétre, ahol egy kaszáló és szántó volt megtekintendő.

A kaszáló egészen a Tarnáig nyúlt a fenéken. Nem jelölte semmi, de Ferenc megnyugtatta Steve-et, hogy majd megint megmutatja, ha vágni kell rajta a fűvet, de az is lehet, hogy szomszédjai előbb kaszálnak, és ami vágatlan marad, az az övé. Néha elkaszálnak belőle, néha meg ő kaszál majd el azokéból, de ez már ezzel jár, elkerülhetetlen. A szántó az út mellett terült el, a réteken innen, ahová már nem jött fel a víz, ha kiáradt a folyó. Néha az is szokott itt lenni, víz, annak ellenére, hogy Szárazrét volt a dűlő neve. Nemrég szabályozták a Tarnát, de csak kiöntött, ha sok eső esett.

Még nem jöttek vissza a faluba. Kenderföldeknél a bekötőútra ráfordulva a Tarna-völgy túloldala felé vették az irányt. Kereszteték Homokot, és a terpesi elágazás után Cseralját érintve addig vágattak Sirok felé, míg Nagykuához, a Borzsa-hegy lábához nem értek. Ott letértek az országútról, és a marhacsapáson felkapattak Pecegpallagra.

Ez a dűlő esett legtávolabbra a falutól. Magasabban volt, mint Koponya-tető, de nem nyílt róla körpanoráma, mert nem a hegy tetején, hanem annak déli vállán feküdt. Szajla, az Alvég házai játékházaknak tetszettek a távolban. Az eddigi tagok közül az itteni volt a legnagyobb. Hosszan terült el minden irányban, barnás színű volt a földje, és kevésbé agyagos.

- Van itt fent elég nedvesség? – kérdezte Steve.
- Van, ha elég eső esik.
- Nem szalad le a víz?
- Nem, mert kicsi a lejtése.

Utána Borzsa lefutásában, lent Siroki homok következett, amelyet keresztezett az országút. Rászolgált a nevére. Valóban homok volt a földje, tiszta, szinte éles homok, állapította meg Steve magában, mikor a keresett parcellához értek.

- Apám mindig mondogatta, hogy itt termett a legszebb búzájuk. Tényleg annyira szereti ezt a homokot a búza?

– Hát, én nem így tudom, de elmegy, ha rendesen ganajozza az ember.

– Nem Rácfalu az ott szemközt? – mutatott Steve a túloldal felé.

– De, Belső-Rácfalu – felelte Ferenc. – Az meg tőle jobbra Csapásalatt. Innen oda megyünk. De nem körben, a falun át, hanem itt átvágunk egyenesen, keresztben. Keresünk egy *borozdát*, hogy ne tapostassuk a más földjét, aztán abban. A Tarnán átgázolunk, sekély most a vize, utána bárhol mehetünk, mert arra csak rét van, aminek nem ártunk, mert nem puha a földje, nem ázott meg mostanában.

Csapásalatt-dűlő Belső-Rácfalu mellékvölgye volt, részint parlag, részint szántó. Steve leendő földje, egy keskeny parcella a völgy szántós oldalának legmeredekebb részén nyúlt fel Répás-tető felé.

– Akkor itt csak lefelé lehet fogatni szántáskor, mint Dolyinave-résben – jegyezte meg Steve.

Verést mondott verő helyett, de a nagybátyja nem javította ki.

– Igen – felelte.

Az utolsó darab, amelyet meg akart mutatni az unokaöccsének, Péter-hegyen volt, Cigány-pást felett. A tetőn lévő úton mentek oda. Ez a földdarab már jobban tetszett Steve-nek, mert egy enyhe hajlású lápában helyezkedett el. Itt már olyan közel voltak a faluhoz, hogy letekintve az Alvég udvaraiba, kertjeibe lehetett látni. Steve kíváncsi lett volna még a Recsk felé nyíló kilátásra is, de Ferenc leintette azzal, hogy ő siet, leáldozóban a nap, és végzésre otthon akar lenni.

Az út a cigányputrik után a Hegy nevű falurész utcájába torkollott, az pedig levitt az Árvai-szög elé.

Steve most már végre ki akart csomagolni, de nem lehetett mindjárt. Előbb meg kellett vigasztalnia Georgie-t. Az kétségbeesett, míg ő oda volt. Várta, várta egy darabig, de hogy nem jött, azt hitte, hogy már nem is fog. Hogy elment végleg, talán vissza Amerikába, és itt hagyta őt. Sírva fakadt. Franciska próbálta vigasztalni, mondván, hogy jön majd apa, csak legyen türelemmel, és magyarázta, hol van, és mit csinál. De ettől Georgie még jobban sírt, mert

nem értette. Úgyhogy el kellett hívni az apja keresztanyját, Murányi Gáborné Emmát is, aki tudott angolul. De az sem segített. Csak sírt, sírt keservesen.

Emma még ott volt, mikor Steve megérkezett. Nem emlékezett a keresztanyjára, mert kicsi volt még, amikor Murányiék hazajöttek Santa Paulából, úgyhogy megkérdezte tőle, ki ő. Megmondta, és azt is, hogy előző este már találkoztak. Steve elnézést kért. Most már rémlett neki, hogy volt itt egy ilyen kinézetű asszony, aki örömeiben összevissza csókolta őt.

Hogy Georgie megnyugodott, nekifogott kipakolni, elrakodni.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Készült Dürer Nyomda Kft-ben, Gyulán, 2018-ban
Felelős vezető Fekete Viktor Iván ügyvezető igazgató

Felelős szerkesztő Szegő János
Kézirat-előkészítő Schmal Alexandra
Korrektor Balogh Emerencia
A kötetet Pintér József tervezte
Műszaki vezető Takács Klári
Kiadványszám 8697
Minion betűtípusból szedve
ISBN 978 963 14 3664 8